

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Dziecka
Marek Michalak

Warszawa, 25 lipca 2017 roku

ZSR.422.13.2017.MK

**Pani
Elżbieta Rafalska
Minister Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej**

podstawowym celem działania sądów opiekuńczych jest niesienie pomocy rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz zabezpieczenie dobra dziecka.

Z uwagi na szczególną rolę sądów opiekuńczych, wskazuje się, że poza funkcją orzeczniczą, sądy opiekuńcze powinny pełnić równie ważne funkcje związane z mediacją, profilaktyką i terapią, by w ten sposób zmierzać do kształtowania w rodzicach pożądanых postaw rodzicielskich.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz przepisy innych ustaw nakładają na sędziego rodzinnego obowiązek współdziałania z placówkami oraz specjalistami zajmującymi się terapią rodzinną, poradnictwem, mediacją lub świadczącymi rodzinie inną stosowną pomoc.

Art. 109 § 1 i 2 k.r.o. stanowi, że jeżeli dobro dziecka jest zagrożone, sąd opiekuńczy może zobowiązać rodziców oraz małoletniego do określonego postępowania, w szczególności do pracy z asystentem rodziny, realizowania innych form pracy z rodziną, skierować małoletniego do placówki wsparcia dziennego, określonych w przepisach o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej lub skierować rodziców do placówki albo specjalisty zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń.

Do powyższego przepisu nawiązuje art. 113⁴ k.r.o., zgodnie z którym sąd opiekuńczy, orzekając w sprawie kontaktów z dzieckiem, może zobowiązać rodziców do określonego

27 lat Konwencji
o Prawach Dziecka

postępowania, w szczególności skierować ich do placówek lub specjalistów zajmujących się terapią rodzinną, poradnictwem lub świadczących rodzinie inną stosowną pomoc z jednoczesnym wskazaniem sposobu kontroli wykonania wydanych zarządzeń.

Niejednokrotnie również sami rodzice poszukują specjalistycznego wsparcia i poradnictwa w rozwiązywaniu problemów, które pojawiają się w życiu rodziny.

Na tle spraw badanych przez Rzecznika Praw Dziecka wyłonił się problem dostępności do specjalistycznej pomocy świadczonej rodzinie, gwarantowanej przepisami prawa.

Do Rzecznika docierają sygnały od rodziców, którzy zostali skierowani przez sąd opiekuńczy do placówki albo właściwego specjalisty, jak również tych rodziców, którzy dobrowolnie chcieliby skorzystać z takiej pomocy, że mają trudności ze znalezieniem dla siebie odpowiedniej placówki albo specjalisty. Zdarzają się również sytuacje, że sami sędziowie zwracają się do Rzecznika z prośbą o wskazanie placówki albo specjalisty, do których można byłoby skierować rodzinę.

Często rodziny borykają się ze złożonymi i skomplikowanymi problemami, wymagającymi współpracy pomiędzy różnego rodzaju specjalistami. Tymczasem zdarza się, że placówki dysponują tylko jednym specjalistą z jednej dziedziny.

Ponadto pojawia się problem z odpłatnością za świadczoną specjalistyczną pomoc. Obawa przed ponoszeniem opłat znacznie zmniejsza u rodziców motywację do podjęcia terapii, skorzystania z poradnictwa lub innej formy pomocy.

Specjalistyczna pomoc świadczona dzieciom i rodzicom, aby była realna i skuteczna, powinna być bezpłatna, dostępna w miejscu zamieszkania rodziny, w możliwie jak najkrótszym terminie, profesjonalna oraz zapewniać dostęp do różnych specjalistów – pedagogów, psychologów, psychoterapeutów, terapeutów rodzin, w zależności od potrzeby rodziny.

Realizacja powyższych celów wiąże się z koniecznością rozbudowania struktury placówek, do których sąd opiekuńczy będzie mógł kierować rodziców i dzieci, w tym zapewnienia odpowiedniej ilości kadry specjalistów oraz środków finansowych na ich funkcjonowanie. Konieczna jest również systemowa analiza dostępu na terenie kraju do tego rodzaju placówek i jej okresowa weryfikacja. Pozwoliłoby to oszacować skalę i przyczyny ograniczeń w uzyskaniu przez rodziny właściwej formy pomocy.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 10a ustawy z dnia 6 stycznia 2000 r. o Rzeczniku Praw Dziecka (Dz. U. z 2017 r. poz. 922), uprzejmie proszę Panią Minister o podjęcie działań na rzecz zapewnienia dzieciom i ich rodzicom realnego dostępu do

placówek specjalistycznych oraz kompleksowej specjalistycznej pomocy. Nie ulega wątpliwości, że właściwe zabezpieczenie potrzeb w powyższym zakresie sprzyjać będzie integralności rodziny oraz spowoduje, że sądy nie będą musiały podejmować najbardziej drastycznych środków ingerencji w funkcjonowanie rodziny, w szczególności zabezpieczać dobro dziecka poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

Wykonanie
Marek [Signature]